

Justícia Social

15 cts.

SETMANARI SOCIALISTA

Redacció: Pi, 11. - BARCELONA

55. Quan senten un discurs frívol, s'allunya per tal de no sentir-lo, i diuen als que el pronuncien:—A nosaltres, nostres obres, a vosaltres, les vostres. Que la pau sigui amb vosaltres; nosaltres no cerquem als insensats.
EL CORAN. Sura XXVIII

Contra la ciutat

Les campanyes dels socialistes catalans contra el terrorisme que flagellava la nostra ciutat són prou conegudes. Algún company nostre estimat passà gravíssims perills, pel sol fet d'aixecar la seva veu nobilíssima contra aquelles violències.

Tenim prou sensibilitat, prou consciència de ciutadania, i, sobre tot, prou amor a les nostres coses per sapiguer de quina manera hem de tractar els fenòmens de la nostra vida social i hem de combatre allò que ens fereix en la carn viva i se'ns clava a les entranyes. Per això ens semblen completament estúpids els comentaris de certa gent que sense responsabilitat de cap mena, sinó és purament literària, pretenen situar-se per damunt de les nostres tragèdies, per a definir-les amb gran petulància, i treure'n llicions, que mai els podrem agrair, perquè ens parlen amb un tò que delata la seva intenció poc lleal.

No volem llicions sobre les coses d'aquesta terra, si venen d'un home que té el partit prè de l'animositat contra nosaltres.

Aquestes són les paraules que hem d'aplicar a l'autor d'una crònica de Barcelona apareguda en el diari «El Sol» de Madrid, parlant del terrorisme i l'accó ciutadania.

En aquesta crònica, escrita amb un aplom absolut, en quatre ratlles, com aquell que ho té tot definit i resolt, es tracten temes tan complexos, tant terriblement complexos, com el del terrorisme, i el de l'acció oficial i la col·laboració ciutadana. La conclusió que en treu el cronista, és l'existència entre nosaltres d'una cobardia absoluta. Moltes gràcies. Això és un dicteri massa fort, perquè s'estalvi d'explicar-lo.

Cap distinció dintre el terrorisme, ni dintre els delictes comuns i els polítics i socials. Tanmateix no pot donar un criteri més opac i més simple en un afer tan viu i tan complicat. Mentrestant l'ofensa ja ha estat consumada. Amb la ciutat de Barcelona tothom s'hi atreveix. Ja no li vé d'un «tantó».

Si el ciutadà no col·labora, és culpable—vé a dir el cronista.

Però nosaltres preguntem. I al ciutadà qui l'assisteix? És un punt dubtós. A alguns companys nostres els hi consta.

El terrible aniversari

Els diaris recorden aquests dies la incommensurable tragèdia que va desencadenar-se damunt d'Europa en el mes d'agost de 1914. Nosaltres hem de repetir que la gran guerra no fou altra cosa que la conseqüència inevitable de la política que menen els Estats capitalistes i que la tragèdia es repetirà en iguals o majors proporcions si els treballadors de tot el món no s'ajunten en una massa compacta per l'assoliment de llurs reivindicacions, la primera de les quals ha d'ésser la d'assegurar la pau del món a tota costa ja que ells són, sinó les úniques, les principals víctimes de la guerra.

Les quantioses pèrdues materials que va ocasionar la guerra s'arrossegaran d'una a altra generació i els nets dels nostres nets hauran de purgar encara la gran vessania de la societat dels nostres dies. Però és tanta la desorganització i injustícia que presideix el règim capitalista, que la guerra amb els seus estralls representa només una pàgina de la llarga història d'iniquitats de les quals la vida ens fa testimoni i víctimes. Les pèrdues de material humà són certament més sensibles i més incurables. Qui retornarà les nacions a llur situació de deu anys enrera? Qui retornarà les vides a tants milions d'éssers humans? Quifera les llurs desfetes i destruïdes i aconsolarà als supervivents del depart de llurs estimats?

Entre les xifres colpidores que diuen representar la magna catàstrofe de 1914-1918, cap no serà més expressives que les recollides pel professor Doring, de Dinamarca, i que reproduïx el nostre estimat confrare «El Socialista», extraient-les del setmanari «l'Illustrat de Paris «Floreale» (9-4-1921). En elles, el professor Doring ha estudiat primer les pèrdues humanes en els deu països de major intervenció en la guerra, sense tenir en compte les pèrdues dels països colonials. En aquests deu països solament, calcula que la pèrdua de la població entre el mes d'agost de 1914 i la meitat de l'any 1919 s'eleva a 35 milions. 20 milions són deguts a manca de naixements i els altres quinze milions provenen de la mortalitat, de milions dels quals són víctimes directes de la guerra.

Veu's-aquí el quadre demostratiu del nombre d'homes movilitzats en proporció al conjunt de la població masculina:

	HOMES MOVILITZATS	PROPORCIÓ
França	7.000.000	36 per 100
Alemanya	11.000.000	35 " "
Austria-Hongria	9.000.000	35 " "
Sèrvia	757.000	31 " "
Itàlia	5.000.000	29 " "
Gran Bretanya	4.000.000	26 " "
Rússia	18 a 19.000.000	24 " "
Bulgària	5 a 6.000.000	23 " "
Bèlgica	7 a 8.000.000	20 " "
Rumania	7 a 8.000.000	19 " "

Vegí's ara el quadre fúnebre, el quadre de mortalitat en els deu països esmentats. Les xifres de mortalitat representen l'excés de morts en relació a la normalitat abans de 1914:

	Augment de morts de 1914 a 1919	Tant per cent de la població en 1913	Morts de la guerra	Tant per cent de població en 1913
Sèrvia	1.330.000	28,4	60.000	14,8
Rumania	360.000	4,7	159.000	2,1
França	1.840.000	4,7	1.400.000	3,5
Alemanya	2.700.000	4,	2.000.000	3,
Austria i Hongria	2.000.000	4,1	500.000	2,9
Rússia	4.700.000	3,5	2.500.000	1,8

Companys

Definitivament, el dia 15 d'aquest mes s'inaugurarà a l'Ateneu Enciclopèdic Popular (Carme, 30),

l'Exposició de les Obres de "SHUM"

organitzada per l'obrerisme català com a just homenatge a l'artista i al propagandista del nostre ideal Joan Baptista Acher, que voldriem ben lliure entre nosaltres.

Companys: Aneu a l'Exposició a admirar l'obra d'«El Poeta»

Bèlgica	200.000	2,6	115.000	1,5
Itàlia	880.000	2,5	600.000	1,7
Bulgària	120.000	2,5	65.000	1,4
Gran Bretanya	1.000.000	2,2	800.000	1,7
Totals	15.130.000		9.829.000	

Ensems que augmentava la mortalitat decreixia el nombre de naixements a causa de les malalties que la guerra fomenta i, particularment, a causa de la movilització. Els matrimonis celebrats a Alemanya durant els anys 1914-1918 foren inferiors en un 35 per cent a la xifra normal; a Hongria, en un 62 per cent; a França en un 49 per cent.

Altre efecte de la guerra és l'augment de l'element femení. Per cada 1.000 homes hi havia a França 1.036 dones en 1913 i 1.120 en 1919; a Alemanya, 1.024 en 1913 i 1.090 en 1919; a Itàlia, 1037 en 1913 i 1.070 en 1919; a la Gran Bretanya, 1058 en 1913 i 1.134 en 1919.

En els deu països esmentats, és més castigats, sens dubte, pels estralls de la gran guerra, la demografia és completament canviada i en alguns, com a Sèrvia, serà difícil establir un nivell com el que és comú a la majoria dels pobles. La depauperació social es projectarà per moltes dècades en aquell i altres pobles i afeblirà la raça amb perill de que es perdi'n facilitment en l'avenir les escasses ventajetes que pot haver-los proporcionat la guerra i la victòria. No cal dir que els que, després de la guerra, han de sofrir encara les conseqüències de la derrota, són països doblement castigats.

El resum de les pèrdues totals en material humà en aquests deu països es demostra en el quadre següent, sumant el dèficit de naixements i l'augment de defuncions:

	Pèrdues per dèficit de naixements	Augment de mortalitat		Pèrdues totals
		Totals	Morts en la guerra	
Rússia	8.300.000	4.700.000	2.500.000	13.000.000
Alemanya	3.500.000	2.700.000	2.000.000	6.300.000
Austria i Hongria	3.800.000	2.000.000	1.500.000	5.800.000
França	1.500.000	1.840.000	1.400.000	3.340.000
Itàlia	1.400.000	880.000	600.000	2.280.000
Gran Bretanya	850.000	1.000.000	800.000	1.850.000
Sèrvia	320.000	1.330.000	690.000	1.650.000
Rumania	150.000	360.000	159.000	510.000
Bèlgica	105.000	200.000	115.000	275.000
Bulgària	155.000	120.000	65.000	275.000
En conjunt	20.250.000	15.130.000	9.829.000	35.380.000

Observi's que en les xifres recopilades pel Dr. Doring no's fa esment de les pèrdues considerables que en tots conceptes varen sofrir les colònies angleses, franceses i alemanyes; no s'han tingut en compte països que hi varen pendre una part importantíssima com els Estats Units, Japó, Turquia, Portugal, i altres que, en forma més secundària, varen també pendre-hi part activa, sofrint-ne les conseqüències, com Grècia, Cuba, Brasil, etc., etc. Per això nosaltres, tenint en compte la manca de naixements i l'augment de defuncions en tots aquests països, la paralització de comunicacions i la destrucció de molts elements de vida, creiem que no és cap exageració assegurar que les pèrdues humanes efectives que va causar la guerra arriben a la esborronadora xifra de CINQUANTA MILIONS DE VIDES HUMANES.

Queden, però, les vides semidestruïdes, les vides inutilitzades per al treball i reduïdes, pot dir-se, a la sola acció del sofriment. Quants milions són els éssers humans que directa o indirectament han quedat nafrats, esguerrats o impeditos hi han de portar una vida dura i miserable? Vegí's només les dades que publica la benemèrita Oficina Internacional del Treball del nombre de pensionistes que ha deixat la guerra i que oficialment ascendeixen a deu milions. Mes quants seràn que no rebràn pensió de cap mena i quants i quants milions que, malgrat llur misèria, no tenen nafres de prou consideració per a fer-se acreedores al subsidi oficial?

Veu's-aquí les xifres dels pensionats de guerra en els següents països:

Alemanya	1.530.000	França	1.500.000
Gran Bretanya	1.170.000	Itàlia	800.000
Rússia	775.000	Polònia	320.000
Txecoslovàquia	236.000	Austria	164.000
Iugoslàvia	164.000	Estats Units	157.000
Rumania	100.000	Anstràlia	76.000
Bèlgica	50.000	Canadà	45.000
		Nova Zelanda	20.000

No hi ha estadística per a Turquia, Bulgària, Portugal, Hongria, Japó i les Repúbliques del Bàltic i Finlàndia.

Si la consideració d'aquestes xifres horripilants no induïx als homes i als obrers particularment a cercar per tots els mitjans l'assegurança de que el terrible carnatge no ha de reproduir-se, haurem de confessar que la humanitat no té remei i que els antropòfags són els únics que tenen raó.

CRONICA HEBDOMADARIA

Política internacional

La revolució brasilera

Els que coneixem l'Amèrica del Sur i seguim amb interès les manifestacions de la seva vida política, varem quedar desagradablement sorpresos amb les noves de que havia esclatat una revolució militar en la florida i pròspera ciutat de Sao Paulo, capital de l'Estat del mateix nom. Entre les repúbliques americanes, Brazil és una de les més consolidades, de les que té més desenrotllada la vida civil i on ha de considerar-se menys probable l'esclat de moviments revolucionaris per l'estil del que actualment es desplega amb totes les fórmules propies del cas en la xamosa República de Honduras.

Però dintre del Brazil, la regió de Sao Paulo sembla la menys a propòsit per a aquestes grotesques bullangues. Situada prop de Santos i no molt lluny—relativament—de la capital federal, Rio de Janeiro, en una altiplanície de uns mil metres sobre el nivell del mar, amb una clima benigna i un territori en plena i activa producció, ben comunicada per ferrocarrils i carreteres i amb totes les ventajetes de civilització moderna, la ciutat de Sao Paulo ofereix l'especte de una ciutat europea, molt més si es té en compte la composició de la seva població, estrangera en una gran majoria, i més de la meitat de la qual és italiana de naixement o d'origen.

Sao Paulo és, demés, un centre d'activitats de riquesa enorme. No cal dir que és dels centres més importants de concentració i distribució de productes agrícoles, amb oficines o representacions de les més poderoses cases exportadores. Però és que també és un centre industrial de consideració, passant de cinc centes-les fàbriques establertes en la ciutat i que donen treball a una gran part de la població de més mig de milió d'habitants. Les xifres d'exportació de la ciutat de Sao Paulo tripliquen les de Rio de Janeiro.

Una revolució en una ciutat i en una regió de les condicions de Sao Paulo fa pensar tot seguit en que no's tracta de cap joguina i, que si no és un motí militar, quelcom de greu deu haver-hi en el fons que justifiqui el trencament de la normalitat. També ho fèia creure les aparents ramificacions que els rebels tenien a l'exterior si hem de judicar pels anuncis de llurs victòries procedents de Buenos Aires i Montevideo. I desseguit ho referirem a les ja antigues rivalitats entre Sao Paulo i Rio de Janeiro a les quals no havíem atribuït mai importància.

Sembla, però, per les noves que del Brazil arriben, que les rivalitats no eren únicament filles de una ínfima vanitat local. Hi havia un antagonisme que els apolígistes del moviment revolucionari tutelen RACIAL, però que, a nostre judici, té un fonament exclusivament econòmic. La regió és rica i poblada d'estrangers i el major volum del seu comerç es fa amb l'estranger. Això topa amb l'inèrcia quan no amb una hostilitat declarada de l'administració federal. Rio de Janeiro és el centre de la fastuositat i del luxe que viu una vida senzilla i alegre i, concentrant no més les engrunes d'aquell immens país, li sobra riquesa i benestar. I això cria polítiques indolents i dispendioses que porten el país a la ruina i aniquilen els esforços de la gent industriosa sostenint la hisenda pública en desequilibri constant i portant els canvis a unes oscil·lacions terrible i enguinoses. I Sao Paulo, empori de treball i d'actívats, sofreix un mal que no li pertoca i quan s'ha subgectat a nous sacrificis en la esperança de millorar la situació, s'ha trobat en que no s'havia conseqüit altre cosa que aclimatar nous impostos i noves despeses superflues.

Aquesta doctrina de descontent ha arribat a crear un moviment separatista. I encare que la idea no sigui profundament sentida, ho havia d'ésser prou per a que el general Isodor Lopez, figura notable de l'estat de Sao Paulo, pogués reunir 20.000 homes reclutats entre els elements comercials de la regió i pogués s'itjar el govern de l'Estat i depositar el governa lor sense gran violència. És de creure que el moviment era mirat amb simpatia per la majoria de la població i és de creure que no s'havia produït explotàniament car va trobar el Govern federal prou previngut per a poguer despatxar immediatament un gran contingent de tropes a uns cinc cents quilòmetres de Rio de Janeiro.

El moviment ha sigut vençut després de una lluita aferrissada i cruenta. Els rebels—entre els quals hi figuraven escamots de separatistes rhenans—han fet un paper brillant, però la lluita era desigual i, delmats, acorralats, han marxat cap a l'interior on deuràn dispersar-se en la selva infinita i inexplorada.

Però apar que s'hagi obert en el cos gegant de la immensa nació sudamericana una ferida de mal curar. Un corresponsal europeu deia després de la entrada de les tropes federals a Sao Paulo, que la visió dels quantiosos perjudicis causats a la ciutat fèia proclamar als seus veïns que no consentirien mai més una experiència tan dolorosa. Nosaltres no ho creïem així. Ni les notícies més tendencioses han pogut acusar als rebels d'haver comès ultratjes ni violències innecessaries i al evacuar la ciutat, varen limitar-se a emportar-se'n les armes que varen trobar i els diners en efectiu que hi havia en el Banc del Brazil i en la Caixa del Tresor, respectant la vida i la propietat privada sense excepcions. La ciutat ha sofert del horbardeig de l'artilleria federal i no dels rebels i, així i tot, la vida comercial ha pogut reanuar-se immediatament.

La prova ha estat feta i els polítics del Brazil faràn bé de no dormir-se amb l'afalac de la fàcil victòria de llurs armes. És innegable que la ciutat i la regió de Sao Paulo tenien una gran comunitat de sentiments amb els rebels. És evident que una gran part de les tropes de l'Estat varen pendre part en la revolució. I és del coneixement universal que existien causes de desafecte entre la regió més rica i industriosa del Brazil i el seu Govern central. Brazil, que té una constitució política de la qual nosaltres ens en accontentariem prou, Brazil que és un dels països més rics del món i que ha donat la impressió de una nació sèria, no hauria de deixar que es produís un fenomen simptomàtic com la revolució de Sao Paulo sense estudiar seriament les causes, corregir-les amb tota energia i continuar donant la sensació d'ésser un poble sensat, fort i lliure.

M. Serra i Moret

En el número pròxim publicarem un interessant article sobre El front únic del proletariat

que ens ha tramés el company ANTONI AMADOR. Els companys FRANCESC CAÑADAS i FRANCESC VALL ens han tramés també articles sobre aquest important tema. OBRERS! Llegiu el número pròxim de JUSTICIA SOCIAL!

Enquestes de JUSTICIA SOCIAL

El front únic obrer

El nostre obrerisme organitzat no havia sofert crisi com la que avui travessa. Causes; per una part, l'implacable pressió exercida des de fora i per l'altra, ho hem de reconèixer, la descomposició nascuda en els nuclis del proletariat. Per tant, de l'actual estat de coses en som responsables, en bona part, els treballadors.

Mentrestant la burgesia i la reacció, en tots els seus aspectes i amb tots els seus atributs se senten segures; més que per la seva força, per la inferioritat i per la impotència dels obrers. Per això cal, en aquests moments, que sense oblidar la lliçó dels errors passats, ens organitzem novament, en una forma definitiva, sobre una base ampla, on s'hi puguin trobar tots els treballadors d'espirit lliure.

Si Fenèmic és fort i potent, el deure dels obrers és multiplicar la seva força, lluitant en les files d'un front únic.

Aquest és el desig que ha mogut a JUSTICIA SOCIAL a oferir la seva tribuna, per a que els nostres obrers, intel·lectuals i manans, exposin amb tota llibertat el seu criteri, sigui el que sigui, sobre el front únic, i per a que ens dignin quins han d'ésser els punts de partida de la nova actuació obrera.

LA VEU DELS COMUNISTES

Si en l'aspecte sindical hem de propagar amb tenacitat la refundició de tots els sindicats de tendència en una sola organització econòmica nacional, en el terreny polític, com a síntesi de l'oposició de les classes burgeses; com imperatiu previ de la lluita hem de propagar incansablement la formació del bloc obrer i camperol.

R. Merino Gracia

Des de fa més de dos anys els comunistes venim preconitzant sistemàticament la necessitat de constituir el front únic dels treballadors.

Quina força misteriosa és la que impideix que mils i mils de treballadors de tots els països uneixin els seus esforços per a la defensa dels seus interessos comuns?

La unitat d'acció de la burgesia va extenent-se en l'esfera internacional. La rebaixa dels sous s'ha generalitzat en tots els països. A Espanya, en algunes ciutats la rebaixa ha pres proporcions aclaparadores.

La crisi econòmica i política que travessem ens dona una magnífica ocasió per a formar un front únic de tots els sectors que integren el moviment obrer.

Ara més que mai es veu la necessitat de formar el front únic. Sense renunciar als nostres respectius programes i fàctiques, ni el dret a la crítica i a la discussió teòrica, han de treballar els sectors obreristes els grans punts de coincidència que ens reuneixin en una acció comuna.

OBRE DEFENSAT FORMANT EL FRONT UNIC

Per la unitat sindical

La crisi de treball és general però en l'indústria textil ofereix caràcters greus. Els obrers no tenint un poderós sindicat ben orientat, es troben per complet a mercè del seus explotadors.

Sols ara, que el desastre és immens hi ha una corrent entre els diferents sectors del proletariat per a la formació del front únic. Més val tard que mai, sobre tot, mentre hi ha encara possibilitats de salvar l'organització sindical.

No solament és necessari formar un front únic de classe, sinó que els nostres objectius han d'anar més lluny. En efecte, el front únic de classe no vol dir unitat orgànica, sinó que és solament una entente entre els diversos sectors obrers per acon-

seguir objectius determinats i limitats. El front únic no és suficient, cal arribar a l'unitat del moviment sindical de tot el país.

La Internacional Sindical Roja, en el Congrés que acaba de celebrar-se, ha decidit proposar a la Internacional Sindical d'Amsterdam la celebració d'un Congrés Mundial de fusió. La I. S. R. en pendre aquesta decisió, ho ha fet convencuda de que la salvació del proletariat en els moments actuals resideix en la unitat. És molt probable que, encara aquesta vegada, els reformistes de la social-democràcia trobaran el mitjà de rebutjar aquesta proposició. No obstant, l'idea ha sigut ja llençada, i creiem que s'obrirà pas.

A Espanya els problemes polítics i econòmics plantejats, fan que sigui una necessitat immediata, la formació del front únic primer, i la realització de l'unitat després.

OBRE: L'ARMA MES FORTA LA POSEM A LES MANS DEL BURGÉS AMB LA NOSTRA DESUNIÓ.

AIXEQUEM ELS ULLS DEL NIVELL ON HI HAN LES NOSTRES DIFERENCIES CIRCUMSTANCIALS I LES NOSTRES RENCIUNIES PERSONALS PER A CERCAR ALLO QUE HI HA DE COMU ENTRE NOSALTRES.

Acotacions

Hem llegit en les declaracions de Trotsky fetes recentment, algunes apreciacions, creiem més o menys suggerides pels seus interlocutors, que fan referència al company Pestaña, amb les quals no hi podem estar conformes.

No sabem de quina manera els nostres comunistes han servit d'informadors de Trotsky, però sigui com sigui, és lamentable i ho creiem equivocada, que en aquests moments es llençi en Pestaña a una posició de discòrdia, que de fet delata en els comunistes una intenció molt poc oportuna.

No és hora de baralles, companys! Demostrem que el front únic vol dir alguna cosa.

...

Ultra les opinions que publiquem avui, extretes del confrare «La Batalla», alguns homes representatius del comunisme ens han promès articles responent a la crida feta per nosaltres, amb l'enquesta pel front únic.

Tenim també anunciada la col·laboració a la nostra campanya d'alguns prestigiosos dirigents de la C. N. T. que senten el deure de correspondre al nostre esforç a favor de l'unió del proletariat.

La nostra enquesta a guanyat l'interès dels treballadors.

En Salvat-Papasseit i l'obra de l'avantguardisme

En Salvat-Papasseit és mort. Cal que nostros quartel·les portin avui a la seva tomba l'ofrena de nostre record i nostra devoció.

La gent no capeix l'esforç dels avantguardistes. Els avantguardistes s'omplen els ulls de cosos actuals. El seu esguard s'obra com els d'un infant en una fira i xuclen nostre viure i el fiquen dintre del seu cervell i l'abillen coronament i el renten amb tota polidesa. I ens el retornen perfumat d'espirit, nibat de claror.

L'Art i la literatura viu del record—oh, la Grècia! oh, la Roma! oh el Renaixement! La nostra presència ha omplastifiat les coses belles que al món hi havia, diuen els literats, diuen els artistes. Nostre caminar és feixuc, nostros gestes són grollerots, nostra obra és materialitzada, sols els vells tenien el sentit de la gràcia i la bellesa i sols en els vells se pot posar l'art i la poesia. I sols coses corcades ens donen.

Ens van repetit l'un darrera l'altre els mateixos temes, les mateixes imatges. Amb retallets van brodant la seva obra, com una d'aquelles vanoves que nostros àvies plavia fer de trosos de roba sobrra. Nosaltres ens adormim sota la mateixa cançó. Per això ens plau perquè no ens inquieti, són vells amics d'ella, abans d'escrui-la ja l'havíem sentida;—ja l'havíem sentida nostros mares i nostros àvies i nostros besàvies i les mares i les àvies i les besàvies de l'autor.—A la primera paraula de la cançó ja sabem tota la cançó. Voleu res més dolç? Voleu res més còmode? No cal pensar, res ve a torbar la placidesa del teu viure, res forfolia dintre el cervell ni dintre el cor. Voleu altra cosa tan encantadora? Quan ens anavem a avorrit eridem al literat, cridem a l'artista i apa a contar-nos unes quantes facècies dels temps dels romans, a fer-nos unes quantes ganyotes del temps dels grecs. Nosaltres somriem gentilment i suauement ens adormim.

L'avantguardista no s'avorrit per fer adormir. L'avantguardista es planta al mig del carrer, al mig de la via de carril, al mig del port o de la carretera, obra uns ulls com unes bassetes, una boca rodona com una toronja, mou els braços com un helix i canta les maravelles que veu;—la màquina del tren que surt bronzenta i forada montanyes i soterra pobles i salta rius, l'avió que es dispara cobejant una estrella, el dirigible que ha fet un esborrac al cel, el trasatlàntic que brinca graciosament pel damunt del mar portant un poble en el seu ventre, i l'arc voltaic que tracta de tu a la lluna i os promet arribar al sol, i els fils de telèfon i telègraf per on les idees i les paraules agafant-se per la cua trisquen per a córrer món,—untant se tot sovint d'oli en les xieretes per a ésser més llisquents.—Tot això veu l'avantguardista i el meravella i vol meravellar nos.

Ens agafa per l'orella i vulgues no vulgues ens fa contemplar la seva descoberta. I ens diu: El teu viure és bell. Les teves mans que algú ha dit barroeres creen bellesa. Creen bellesa perquè creen amb energia, perquè creen amb amor. La Roma, la Grècia, el Renaixement, crearen la seva bellesa, no la teva. La seva bellesa, el seu Art, interpretant nostre viure és mentida, i si ells pretenen ésser eters nosaltres els tractarem de matossers i farsants. Nostra bellesa sols nosaltres podem parir-la.

Quatre sacristans i quatre rates de biblioteca ens han enterbolit nostros purs fons ideals i ens han envernissat de pedanteries. Cal rentar-nos amb aigües per a treure'ns aquest crostisser. Cal rentar-nos perquè les ximpleries dels sacristans i dels erudits entenebreixen nostre viure, ens el fa menyspreuar, ens el buiden com un cranc que li han trencat la pota. Els nostros estripacels tenen tanta grandiositat com un Partenon o una catedral gòtica. Rodin i Gargallo poden exposar junt amb Fidias i Miquel Angel. Nostros pintors ensenyaran a veure el color i el dibuix als renaixentistes.

Inostre viure èpic? Mac Laven donant la volta al món no dona lliçons d'audàcia a Elcano i als Argonautes? I aquests audaciosos que una i altra vegada marxen al Pol o escalen el Sant Everest sense desmaiari pels fracassos ni els perills? I fins el viure dels humils és avui més audaç que el dels nostros besavis.—Aquest xòfer que marxa a cent per hora, aquest miner que cantant s'enfonsa en les tenebres, aquesta dona que per no fer tard va penjada als estreps del tranvia.—La gesta dels grecs a Troia, la dels catalans a Orient, les creuades, no són superades per l'última guerra? A veure, la conquesta obrera de les vuit hores que tantes morts i ferits i prisioners ha costat, no val un poema èpic?

Són més intel·ligents, són més bons, són més forts, que els homes de l'antigor. I això és l'obra del devantista, crear en nostre viure aquesta bellesa, aquesta bondat, aquesta energia. Cercar-la i fregar-nos-la pels ulls perquè volguem superar-la sempre. I l'Art i la Literatura ja no és un senzill passatemps d'home desenfeltat que breça als avorrits per a que s'adormin dolçament, sinó que és un apostolat i com tot apostolat és una moral i una agressió.

Aquestes són les quartel·les que porto a la tomba de Salvat-Papasseit car ell les ha inspirat amb la seva obra. Les porto i les clavo com un cartell de desafiament a tots els seus enemics i a tots els enemics de la nostra era.

Cot de Reddis

Nota.—L'augment del pressupost de guerra del Japó és de 290 per 100 i no de 29 com per errada em feta dir l'impressor en el meu article anterior.

Ecos i comentaris

En Salvat-Papasseit, és mort!

A l'hora mateixa en que en la nostra secció «Antologia» retiem un homenatge a l'heroica joventut d'En Joan Salvat-Papasseit, amb tràgica ironia la mort se l'enduia del costat nostre.

En aquesta terra on la generalitat dels intel·lectuals agafen les idees amb paper fi, actuant els ulls davant les màximes inquietuds humanes universals—cínica o imbecilment abstencionistes—la forta personalitat sincera i noble del jove poeta es destacava amb un relleu inusitat.

Catalunya ha perdut una de les seves joventuts més selectes. Nosaltres, un generós amic cordial, inoblidable. Descansi en pau!

Crisi de treball

La premsa ha parlat aquests dies de la gran crisi de treball que hi ha a Madrid.

Aquesta crisi afecta principalment al ram de construcció. No es comencen obres noves i, en canvi, es troben a punt d'acabar-se'n moltes, on hi tenen ocupació alguns milers de treballadors.

Les altres indústries que fan? O, la del ram de construcció és la única indústria important que hi ha a Madrid. Ara calculeu la importància d'aquesta crisi.

De Barcelona no cal que en parlem. Decididament l'economia del país és florent.

Una frase que és un monument

Encara que—políticament parlant—no sigui dels nostros, sentim per la complexa figura del senyor Serrat i Bonastre, el primer enginyer de les terres ibèriques, el més humà, i probablement el més home, dels nostros enginyers, una admiració entenedora. Si més no, n'hi hauria prou amb conèixer la generosa tasca intel·ligent que desenvolupa en el càrrec de degà de la Secció de Manyans que exercí en aquella escola que avui s'anomena «Escuela del Trabajo».

I té; sembla que el senyor Serrat figurava en un cert Institut, el patronat del qual presideix una il·lustre patum carbonifera exornada amb els més tendres pergamins, i n'ha estat tret per no haver volgut renunciar—i què s'han pensat!—a certs atributs elementals de la dignitat humana.

Com que la generalitat de la gent no mira gaire prim a hores d'ara amb aquestes coses, el «noble» cap del patronat manifesta la seva estranyesa enfront d'aquesta actitud plena de veritable noblesa.

Quan en Serrat tingué esment de l'estranyesa manifestada, va dir, com aquell que ho fa i no ho fa:

— Em sap greu no haver-ho escoltat.

— I per què? — féu el que li dongué la nova.

— Perquè li hauria dit: Senyor Comte, els vostros «avantpassats» no haurien fet el que vos heu fet...

ELS HOMES D'AHIR I D'AVUI

Sebastien-Roch Nicolas, conegut per CHAMFORT

Ve't-aci una de les figures més vives, vivacissimes del gran segle XVIII. Hi ha algú, català, que sosté aquesta paradoxa: la vera civilització, la seva cultura, la primera prova-vera seria de pensar, no comença en la humanitat, fins al segle XVIII. L'afegit encara: en la nova història de l'home, tota a fer de dalt a baix, l'Edat Antiga acabarà justament el dia que aparegué Messton; l'Edat Moderna, va de Messton a Einstein; amb aquest, s'inicia la Contemporaneïtat. Cinc mil mal coneguts anys de l'història de l'home, no són més que la preparació del que signifiquen Messton, l'Enciclopèdia i la Revolució Francesa. Lastima només que això, originalment, no sigui pensat per un anglès, un francès, un suec, un alemany, un nord-americà o un asiàtic qualsevulla. Amb una bona premsa i bella propaganda aquesta còmoda mentida donaria la volta al món i faria córrer molta quantitat de tinta.

I bé: Chamfort, per això o per la clara raó del seu extraordinari talent, és interessantíssim per a tots els homes de veritable esguerra d'avui. Chamfort va néixer a Clermont el 6 d'abril de 1740. Era fill natural, cosa que dramatitzà força la seva vida íntima. Estudià al col·legi Grassins i fou un brillant alumne molt disciplinat. Molt jove escrivia en complicitats i diaris. El comte Van Eych se l'emportà a Alemanya en 1761. Llavors ja era cèlebre entre les dones una de les quals digué d'ell: «Es Hércules sota la figura d'Adonis.» En 1764 donà al teatre una bonica comèdia: La Jeune Indienne. I de 1764 a 1770, diversos escrits que li valgueren una gran reputació, entre ells un

Eloge de Molière (1769) i la deliciosa comèdia Le Marchand Smyrne (1770) Era un meravellós causeur, un mestre de la conversa.

Les seves «relacions» el feren entrar a la Cort, on es representà la seva tragèdia Mustapha et Zénouir (1776) qual èxit palau, no confirmà després el públic. Molt ben volgut a la Cort hom ignora perquè degué d'allunyar-se'n. Llavors es casà, morint-se-li molt poc temps després la muller. En 1781 fou rebut a l'Académie Française. En 1783 va conèixer al gran Mirabeau. Foren grans i veritables amics. Arribada la Revolució, Chamfort republicà de sempre malgrat les apariències, seguit al costat de Mirabeau i fou secretari del club dels Jacobins. Mirabeau troba en Chamfort un magnífic col·laborador i fins Talleyrand necessita de l'ajut del seu talent.

El 27 d'agost de 1712, Roland, sense conèixer personalment a Chamfort, només que per la seva fama el nomena Director de la Biblioteca Nacional. Quan la Terror fou agafat i tan cal a la presó de les Madelonnettes. Chamfort intentà suïcidar-se i no feu més, com deia ell mateix que se chaircutor. Se l'alliberà el dia 9 pluviosa any II (28 gener 1794), però quan semblava ja guarit una error del cirurgià Dessault, li produí la mort.

Entre els seus papers es trobaren aquestes maravolloses notes i apunts que col·leccionats per Giuguené i amb el títol de Maximes, Caracteres i Anècdotes, avui coneix tota persona culta. Les seves obres completes (Paris 1824-1825) fan cinc volums. Cal llegir-les, per a conèixer un gran psicòleg, un excel·lent observador, un home avançat i ple de grans idees dites amb l'estil més agut, concís i fàcil d'aquest món.

Demophil

Pendre les frases retòriques com a fets consumats, és condició molt meridional.—PIO BARJOA

Treballadors de tots els pobles, uniu-vos!—KARL MARX.

Marius Vidal

En Salvat-Papasseit és mort

Ple de joventut i d'empenta, ha mort un del poetes catalans més interessants i més artistes: En J. Salvat-Papasseit. Victima d'una malaltia que de mica en mica li ha anat minant la vida, ens deixa quan més fortament sentia el neguit de produir i més clara veia la seva obra literària.

En Salvat-Papasseit representava a Catalunya la poesia d'avantguarda i les seves obres han estat ja traduïdes a diverses llengües. La seva producció poètica es divideix en dues sèries: la primera, quan el jove escriptor, l'ànima amarada d'un pregon revolucionarisme literari, exagera la seva obra avantguardista i produeix les poesies més ultra-modernes; la segona, es pot dir que és un maridatge del classicisme amb l'avantguardisme. No obstant el gènere que conreava, Salvat-Papasseit és un dels poetes nostres més artistes, i gràcies al seu temperament, la seva poesia impopular penetrava al poble i produeix moments de pura emoció. I és que Salvat-Papasseit era un poeta altament honrat i pur, i aquestes característiques suraven per damunt de tots els exotismes de l'escola. Altrament, Salvat-Papasseit era fill del poble humil i sentia tota la vexació de les masses, i les seves obres són un plany de justícia i un desig de renovació social.

Aquest temperament humà de Salvat-Papasseit el veiem en les seves idees netament anarquistants. Amb la mateixa passió que sentia la revolució literària, era un revolucionari teòric de la vida. Llegiu-li, sinó, la seva obra en espanyol «Humos de fábrica», recull dels escrits que havia publicat amb el pseudònim «Gorkiano», i hi veureu la seva passió d'humanisme, de llibertat, de justícia, d'emancipació social i el seu menyspreu pels poderosos; «Humos de fábrica» és l'obra d'un revolucionari, d'un home que sent al damunt el pes del capitalisme i està freturós d'acabar-ho.

Condolem-nos de la mort d'En Salvat-Papasseit, ben amic nostre, l'home bo i just, el poeta pur, el revolucionari teòric, que, sense dir-se'n mai, havia treballat activament per l'alliberació del poble i hauria estat un dels primers en formar a l'hora necessària!

R. T.

Una vida renunciant a la pròpia dignitat, no val la pena d'ésser viscuda. Cal viure heroïcament

Carnet d'un heterodoxe

J. Salvat-Papasseit amic de Brand (1)

J. Salvat-Papasseit, l'exquisit poeta, malalt, és clavet en el llit. Quasi ningú ho sap, ningú el recorda, ningú no pensa en aquesta gran ànima tendra, liberal, bona i profunda que, implacable, la malaltia clava en el llit.

Excel·lent i pur Salvat-Papasseit—Eixit bellament del poble, —qui més bo, més noble, més sincer i més generós que tu?—I estàs malalt, estàs malalt... sense que el poble en sàpiga res, ni l'honor, ni sisquera l'envii un ram de flors:—a tu, delicada flor del poble!

Ah Salvat-Papasseit! Que poc sentiran com Brand i com a Brand els hi sabrà punyent greu, aquesta malaltia que t'allunya de la teva art, —delicada criatura heroica, rebel i bona! —Perque la teva bonesa era i és avui encara, més genial que la teva poesia... I tu volies viure, amaves la vida, tenies el triomfal instint de la salut,—el tens encara—i, estàs malalt... Ingrat, el teu cos es nega a seguir la bella cursa que esplèndida anunciaves i la pregonna responsabilitat de la teva ànima admirable.

Amics!—Brand, no creu en creadors, Brand no creu en els homes salvadors i quasi ni en els altres, Brand no creu... qui sap en les bones i santes i enemigues coses que Brand no creu! —però davant d'una malura col·lectiva tan gran com la menaça de pèrdua d'un J. Salvat-Papasseit,—l'ultra-sant—, el cor endolorit, d'ésser supersticiós potser, potser, resariem. Mireu-se'l! No el veieu?—No el sentiu sofrir?—Es un martiri, és un suplici, és quelcom de sobrehumà el que suporta aquesta bona, boníssima criatura generosa i anàrquica, encisada, cremant en la triple flama de bellesa, justícia i poesia!—No teniu clares llàgrimes, bocins de cor; no teniu així com una gegantesca acusació contra la vida,—per aquest jove de 30 anys lleial, honrat, noble, pobre, pur, intel·ligentíssim, que està força malalt, que malaltia tracta de pendre'l, que el pren?... Té una xamosa criatura, fidel dona, mare... [no té res més]—Què hi haurà a la vida de més alt i respectable que tanta dolor junta i

(1) Aquestes ratlles foren escrites en assabentar-se Brand, el 18 de juny propassat, de la desesperada situació física del poeta. Aahir, 7 d'agost, de dotze a una, Brand era ennavegat en una quasi conversa amb J. Salvat-Papasseit. Aahir mateix moria. Brand, fou dels darrers amics que li van estrènyer la mà.—Brand, endolorit, no vol canviar un mot en les ratlles el 18 de juny. Tampoc no podria.

Vale, 8 agost 1924.

ANTOLOGIA

De la Ciutat

Brolles, Ciutat, de l'ampla nit profunda, nua i total, perfecta i mesurada, com brollà un jorn la dea de l'onada, i tens el sol per cabellera blonda.

Riu ta nuesa, i salta l'alegria, amb la mòbil frescor de la rialla, per l'or del sol que damunt teu devalla, cabellera immortal, llum del teu dia.

I dintre el sol, encara humit, espolses —(si com la dea els teus cabells pentines)— les gotes de rosada entre boirines més fràgils que les perles i més dolces.

Així et veiem, golafres de nuesa, com si mai cap n'haguéssim vista encara; desig d'infant, rubor que encèn la cara amb la fulgor d'una fornall encesa.

Mes, com fugir si el seu voler ens crida i amb tos carrers, Ciutat, obres els braços i en el múltiple esclat dels teus braços cada carrer ens guarda un gust de vida?

Abans som teus que de l'amor primera i ens bat el cor amb fúria joveçana. Siguin, Ciutat, a l'hora sobirana soplug els braços, vel la cabellera!

Per si en tos braços defallim massa, guarda'ns la fortitud de tes besades! Fes de tes places, boques abusades, un bes en nostres fronts a cada plaça.

Josep M. López-Picó

sagrada?—Si manca tot, menys uas pocs amics!—I, heroïcament,—no es queixa, ni maldiu, ni renga, ni malparla de la vida! Quin heroi llegendari ha fet més? No us sentiu orgullosos d'ésser catalans i homes com ell? Què més voleu que faci un home?—No confessa, no protesta, no crida; sotreix aquest turment sense parella de sentir com la vida intenta acomiadar-se d'ell—d'ell que tantes amorettes i tan embriagadores coses tenia que dir-li!

Deploure, amics, aquesta cruel malaltia i teu vots sincers pel retorn a la salut. Brand, quasi plora: Brand ho deplora: Brand, no sap com honorar abastament al mig inconegut gran home que viu en J. Salvat-Papasseit.—No us avergonyiu, amics, pleureu! Si potser mai no plorareu l'addio, l'anarse'n d'una cosa tan realment superior i pura; si potser no és tan pura la més pura de les donzelles; si potser, mai trobareu tanta de bonesa i de bell talent, tan gràcilment aplegats!

Si sabessis, J. Salvat-Papasseit, com és fonda la dolor de Brand!—de Brand, que quasi mai t'ha dit una ben amable i falaguera paraula!—Però tu no sabràs mai, bona ànima escullida entre moltes, la severa i clara afeció que per tu tenia Brand.—I Brand és tan veritablement pobre, que altra cosa!—J. Salvat-Papasseit, amic,—al-

tra cosa que selecta i concentra dolor, avui no et pot donar, el pobre, el soliu, el dissortat Brand! Aquesta dolor, amic, pren-la, Els déus mateixos, per ventura, no creien la dolor màxima honrança? Això diu Brand —Brand, que és mimvol i enorme alhora, la més gran poca cosa, una minsa flameta indomable, inexaurible, acerbament negadora, cremant en la llàntia de totes les rebel·lions: Brand que no vendria, amic, la dolor que li atorgues, per tots els plares de la terra!

Ah! Mentre Brand vivament visqui, tu, J. Salvat-Papasseit, amic—delicat poeta, home univers en bonesa, ànima assedegada de les noves taules de la llei—viuràs bellament i profundament en el cor de

BRAND

Cooperació, en el seu sentit més ample, significa treball en comú, o sia reunió de diversos individus per a realitzar una tasca que a cada un d'ells, isoladament, no els fóra possible a complir.

J. VENTOSA ROIG

La "Unió Socialista" a Granollers

El dimarts, dia 5 del corrent, davant d'un públic que omplena totalment el local de l'«Ateneu Obrer Cultural», el nostre company Dr. Muntanya donà la seva anunciada conferència sobre la cultura de la dona a Catalunya.

Comença fent consideracions sobre l'importància de la cultura obrera i les modalitats que aquesta deu tenir per a lliurar-se de la influència nefasta de l'escola capitalista.

Parla seguidament de les condicions socials de les dones a Catalunya educades única i exclusivament amb vistes al matrimoni, sense tenir cura ni de llur personalitat pròpia ni de les qüestions de ordre general que rodejen la vida humana. Rebutja les teories sobre la pretinguincapacitat intel·lectual de la dona i els efectes de les diferències de maquirit cerebral entre ella i l'home.

Parlant del treball femení, diu que la dona és constantment explotada per les classes burgeses davant de l'indiferència o el beneplàcit de les mateixes organitzacions obreres.

Exposa a continuació les bases de la cultura ideal per a la dona, les quals deuen partir de la missió que l'ésser mare li imposa, extenent-se en consideracions sobre l'engènica, sobre l'higiene de l'embràs i sobre l'higiene de la primera infància, exposant el problema de la mortalitat infantil i les seves principals causes, evitables fàcilment mitjançant l'educació de les mares.

Després de parlar de la missió que té la dona en allò que fa respecte a l'educació dels fills s'ocupa de la cultura d'aquella davant els grans problemes d'ordre polític i social, en els quals està no obstant tant o més interessada que l'home. Cita variis exemples, entre ells les grans crisis industrials, l'amnistia i el problema del Marroc.

Acaba exaltant la necessitat de que les dones entrin efectivament en la política, al costat dels nostres ideals alliberadors i humans.

El parlament del nostre amic, el qual fou per dues vegades interromput pel Delegat del Governador per considerar que s'apartava del tema, durà una hora i fou llargament aplaudit. A la sortida ocorregué un lamentable incident del qual no podem parlar donada la significació de la persona que en fou principal protagonista.

Un altre dia serà...

L'obra d'art és un record d'amor.

PAUL AUDRA

Els obrers i la crisi industrial

Abans que la nostra indústria travessava un període de crisi, els nostres obrers sovint ho atribuïen al caprici de la burgesia.

No serem nosaltres qui defensarem als burgesos; però sempre ens han semblat uns ignorants aquells obrers que no creien que una crisi industrial podia ésser provocada per elements més forts que la mateixa burgesia.

Els que estaven convençuts que tot podia reduir-se a una lluita entre amos i treballadors anaven errats de comptes.

Ara sembla que les coses han canviat. Ara són molts els obrers que creuen que no sempre pot bastar una fabrica per la sola voluntat del fabricant, i que per damunt d'aquesta hi han altres forces que poden fer moure l'economia del país cap a la dreta o cap a l'esquerra.

Qui digui als obrers que el problema social és un problema senzill, cercant la seva solució amb quatre lirismes revolucionaris, els enganya miserablement. El problema social és un problema complex, que s'ha d'enfocar, amb passió, si voleu, però amb una passió dominada per la intel·ligència.

El nostre Seguí amb la seva formidable intuïció ho havia dit molt clar: calia que els directores del proletariat estudiessin, amb tota la seva amplitud, els grans problemes econòmics de les societats modernes. Altrament tot esforç, tot sacrifici, tot heroïcitat serà inútil; o pitjor que inútil, contraproduent.

El problema obrer afecta a tota la societat. Cal tenir-ho present per a fugir d'exclusivismes i de dictadures, que, tard o d'hora, acabaràn sempre, per provocar exclusivismes i dictadures contràries.

El problema de la nostra indústria com el de la nostra cultura, com el de la nostra economia han de preocupar als obrers. Unicament d'aquesta manera la societat podrà obrir-li un crèdit de confiança, endegant així el problema per les seves úniques vies.

Algú pot dir, encara que els nostres obrers no estan preparats per dedicar-se a l'estudi d'aquests problemes. Però tenint en compte que al costat dels obrers manuals hi ha d'haver sempre els obrers intel·lectuals, veureu que si tots plegats saben compenetrar-se aquells problemes es troben al seu abast.

I no es cregui que això vulgui dir abandon de la tàctica revolucionària. Tot el contrari; una cosa ajuda a l'altra.

La Revolució cal fer-la quan calgui; però no volem caure en la barbàrie.

Ara, vivim en una hora el que es vivia en un dia abans de la guerra. La gran borrasca marca una era nova.

G. G. LIEBDESNEY

Fulletons de JUSTICIA SOCIAL

16 Agost 1924

EMBRUIXAMENT

Quan el marit de la Mariasa, pujant de quatre en quatre els esgraons, arribà davant d'ella i li contà el crim que acabava de fer en Pau, la Mariasa —un sac de greix, unes papelles groixudes, uns llavis voluptuosament molsuts (semblava un emperador romà dels temps de la decadència)—afirmà dictatorialment impertorbable: —Massa poc! Si anava corsecant la filla. Si es fa justícia el tiraran al carrer.

En Pau—al qual acabaven d'endur-se'n els de la policia—era un mestre de cases escardelenc, xuclat de cara, de front estret i de nas llarg, amb uns ulls crèduls, que restaven tot sovint encantats. Havia estat un fanàtic del sindicalisme. Tanmateix si, en lloc de trobar-se en un ambient de treballadors, s'hagués trobat entre gent religiosa s'hauria fet monjo i hauria marvellat a tothom amb la seva fervorosa exaltació. En el fons no era més que un místic, ve't-ho-aquí.

Ara, minvada la violència del sindicalisme, el que obsessiava en Pau, era la salut de la Roseta, la seva filla, que anava decandint de dia en dia sense que ni els metges ni els curanderos poguessin endevinar què tenia.

La Roseta havia complert quinze anys, però alngú n'hi hauria fet més

de tretze. Era molt prima, i tenia un cutis d'una blancor malaltiga amb transparències blavoses. Els seus llavis, molt pal·lits, semblaven una rosa frèvol que el seu propi alè hagués de desfullar. I hom hauria dit que els seus ulls negres, ablamats —una mica semblants als del seu pare—haviem de cremar-li, consumir-li, ses escases energies. Havia estat pujada a força de brous, de medicines, de tisanes i dels més insospitats remeis i mixtures que destil·la la bona fe quan s'ajunta amb la superstició.

En Pau es desesperava mirant se la Roseta; la seva dona en tenia una setretor al cor que palesava el seu posat marcit, els seus gestos de veniment; l'avia, la sogra d'en Pau, no en tenia, de tot això una bellesa tranquil·la.

Tots estaven sotjant sempre la Roseta, esbrinant què tenia, esguardant-la de la manera que hom esguarda la flama oscil·lant d'un ciril, amb temor que s'apagui. El que més els corpenia eren aquells crits esclaiadors i esgarriñosos que a voltes ella feia en ésser passada mitja nit. Com havia de patir la malaurada!

La Caterina, però, la cunyada d'en Pau, es mantenia fóra de l'òrbita d'aquella angosta general. La salut de la Roseta no la capficava gens ni mica.

La Caterina havia ja passat els trenta cinc anys sense trobar casador. Abans era molt presumida i fins bonica. Ara havia anat deixant-se, abandonant-se, i, en poc temps, havia esdevingut llella i havia envellit molt. Els ulls se li enfonsaven, els llavis se li tornaven minsos, i, entorn dels llavis i dels ulls se li feien arrugues. Buronava cada dia menys amb els

de casa. En arribar del treball s'entia furava tan aviat com podia a la seva cambra —una fornícula emblanquinada on amb prou feines hi cabia el llit i una calaixera—i es gitava o llegia uns llibres esfullats i greixosos.

Un dia, en Pau, en tornar del treball, es trobà la Mariasa. Era gairebé de nit. Tot allí tenia un aire llefiscós i repulsiu: el sol humit de fang negre, estovat pel llagrimoig de l'hivern; les parets de les cases, panxudes, desaplomades, llacroses; les finestres i les portes, entenebrides. Fins la llum somorta d'una bombeta era una llum groga com de fruita corrompuda, i el cel que envolvava aquell carreró, era un cel sifilitic de núvols de cotó-fluix embescats de pus.

—Què fa la Roseta?—preguntà bo i osbufragant la Mariasa.

En Pau bellugà el cap amb pena.

—Malament! Ja no sabem què fer-li!

—Per a mi—digué la Mariasa—és que algú li vol mal. Aquests xiscles, aquests sofriments a les nits, no poden ésser altra cosa. Algú us la va corsecant.

—Què dieu, ara?... A la Roseta?...

Qui pot voler-li mal?

—Qui ho sap!... Passen coses tan estranyes en aquest món!... Mireu...

I començà a contar-li un seguit d'històries al·lucinants. En Pau assentia amb el cap. Era ben cert tot allò. Més d'un cop havia sentit explicar coses semblants. Ell no creia pas en Déu. Era, en absolut, un llibertari, però comprenia—esguardà amb feredat els clarobscurs d'aigua-fort que els envoltava—que hi ha quelcom d'impalpable que ens sotja, que ens espia i que... Se li glaçà la sang.

No seria una bruixa la mateixa Mariasa?...

—Però la meua filla?... Voleu dir?...

I s'extremia, trobant una secreta relació entre l'abatiment, les pesombres que aturmentaven la seva filla i aquelles coses de bruixes, de follets, de sonàmbules, d'espirits i de guariments irracionals que li contava la Mariasa, amb veu de confessionalari, semblant al «xut» d'una oliva.

—Però el que heu de fer—acabà ella—és deixar-vos de metges. No les curen aquestes coses. Ells ben bé que ho saben, però el que volen és treure-us les pessetes. Jo, de vosaltres, aniria a veure el «Mussol».

—El «Mussol»?

—Ha fet guariments meravellosos. Ara mateix, la dona de l'Anton...

—Em van dir que estava molt malalta.

—Doncs aquest matí l'he trobada endrapant-se dues costelles amb mig pa. Amb quinze dies ha guanyat vora cinc quilos.

—I com ha estat?

—Pregunta-ho al «Mussol».

—I l'ha guarit ell?

—Sí.

I la Mariasa contà la darrera història de veïnat. Els ulls d'en Pau es feren més crèduls i més ingenus que mai. Digué:

—Anirem a veure el «Mussol».

I posà en la seva veu la mateixa entonació devota i fervorosa que hauria posat un místic en dir: «Anirem a Lourdes».

—Però ans—li feu notar la Mariasa—deus pensar qui hi ha que pugui fer mal a la Roseta. És la primera cosa que us preguntaré el «Mussol».

—Però qui serà?... I encara que hi

hagués algú; ella gairebé no surt de casa.

—A vegades és qui un menys es pensa—insinuà la Mariasa.—I, a més a més, us la poden embruixar de lluny estant.

—Sí?... I com pot fer-se això...

—No siguis beneit. Qualsevol endevinadora ho pot dir. Hi ha també llibres que ho expliquen.

—Ah!

En Pau acabava de rebre una espurna de llum. Si fos la Catarina la que...

Camí de casa, començà a relacionar els fets. La Catarina, abans, era la més afalagada de sa mare. No era un secret per a ningú que tot el de la vella tenia d'ésser seu. Des del naixement, però, de la Roseta la Caterina estava gelosa. Aquests gelos foren augmentant a mesura que la vella s'inquietava més per la salut de la Roseta. I a voltes, seguia amb reconcentrada atenció—els ulls enfonsats, la boca closa—els moviments de la vella, quan aquesta acaronyava la seva nota, fràgil com una flor de seda.

Llavors la Caterina semblava una bruixa.

—Evident, evident—es deia en Pau.—Se la menja l'enveja. Potser té por que la sogra ho deixi tot a la Roseta.

Es ficà al cau de la Catarina, la qual no havia tornat encara, i començà a remenar-ho tot. Sobre la calaixera hi havia uns llibres esfullats. Els mirà un per un. «Nick-Carter», «Fantomas», «La Portera de la Fabrica»... Res! «L'art de tirar les cartes»... Bony!... Això ja era més perillós.

Volgué obrir la calaixera, però els calaixos estaven ben tancats. Se'n anà a buscar el seu ganivet i, forfolant,

feu saltar el pany. Un crit ofegat se li escapà de la gorja. Allí hi havia el cos del delict: «El llibre de la màgia negra».

Amb prou feines havia tingut temps de recobrar l'alé, quan entrà la Caterina. En Pau l'agafà pel braç amb una revolada.

—Ah!—li digué—. De manera que ets tu qui volia fer morir la meua filla?

—Jo?

—Tu, sí.

—Què dius, ara?... Et juró...

—No juris. Mira.

Li mostrà el llibre. Ella féu un xiscle i es cobrí la cara amb les mans.

—Ho confesses?

—No! no!

En Pau agafà el ganivet i descanà la punta sobre el coll nù de sa cunyada.

—Ho confesses?

—No em matis! Jo...

—Ho confesses?

—Et prometo no tornar-hi no fer-ho mai més! La Roseta es posarà bona tot seguit.

Els ulls d'en Pau tingueren una flamarada terrible.

—Ah!... Era veritat, doncs?

—Sí, però...

No pogué acabar. El ganivet d'en Pau se li clavà tres vegades seguides dins el pit.

Domènec Guansé

Aquest número ha passat per la censura.

Als amics de "Justícia Social"

A desgrat dels obstacles insuperables de la hora i en moments de col·lectives claudicions, JUSTICIA SOCIAL ha vingut des del primer dia mantenint amb plena dignitat el seu noble ideari.

Amb pocs mesos de vida, JUSTICIA SOCIAL s'ha obert pas per totes les contrades de la nostra terra, compta arreu amb nuclis entusiastes de lectors convertits en propagadors benemèrits de l'obra redemptora a la qual ens hem consagrat conjuntament, i és avui reconegut per amics i enemics com el primer periòdic d'idees renovadores de Catalunya.

El grup inicial de redactors s'ha anat extenent de dia en dia amb selectes companys de tots els camps de la producció. El cercle de col·laboradors s'extén ja més enllà de les fronteres pàtries, que, pels homes de bona voluntat, la humanitat és una gran família.

Els ideals socialistes que a casa nostra havien estat fins ahir patrimoni d'una reduïda minoria, han eixit, per la nostra veu, a l'aire i a la llum; mouen les disputes de les multituds i agiten les consciències dels homes lliures.

La nostra terra, coneguda només en el món, tràgica i doblement, per les seves manifestacions atàviques de reaccionarisme enferrissat i per les periòdiques convulsions terroristes, assolix un nou prestigi i una dignitat nova pel ressò mundial que troba la nostra catalana parla. El llenguatge no separa els homes, que la veu de les ànimes superiors té, arreu del món, un mateix accent.

Plè de propicis signes augurals, tenim al davant nostre un demà de possibilitats indefinides.....

Penseu que aquesta fulla destinada als obrers, és redactada per obrers, que, demés de consagra-hi generosament llargues hores de treball extraordinari, han vingut fen, per a mantenir-la, els màxims sacrificis econòmics.

Però no basta el nostre esforç... Necessitem la cooperació de tots. JUSTICIA SOCIAL no reb cap subvenció de cap institució ni de cap organisme. No pertany a cap empresa ni a cap cenacle. És de tots nosaltres. És el vostre periòdic i a tots us pertoca ajudar-lo i mantenir-lo.

Pot afirmar-se que d'aquí a pocs mesos, per la seva natural expansió, JUSTICIA SOCIAL tindrà assegurada una vida esplendorosa.

Ara li hem d'assegurar tots plegats. Amics, capaciteu-vos de la vostra responsabilitat en aquests moments!

Que cada u, en la mesura gran o xica de les seves forces, compleixi amb el seu deure com nosaltres complim amb el nostre.

ALS OBRERS DEL RAM DE L'AIGUA

Meditem

En aquests moments actuals no podem fer res més que meditar. Per davant dels nostres ulls van passant dies borrascosos, com un vel boirós que ens entelès la llum del dia. La pols ha caigut damunt de les lletres de la Organització de Catalunya, i avui les velem confoses, quasi il·legibles.

Meditem, aquesta és la paraula; en moments d'angoixa com els d'ara sols ens toca meditar. Meditar la situació passada, la actual i la esdevindrà. En la actuació passada hi trobarem homes purament obrers, però obrers del Ram, companys de treball, compartidors de les nostres penes, homes fermes que sapigueren portar la Organització en un lloc elevat, mes per males volences, diguem-ho així, la confiança amb aquests homes fou rectificada, i restaren desenganyats, i amb aquests els homes que no havien restat orbes davant de les promeses molt belles, però que reposaven sobre un basament completament fals.

Després, la devallada que va empendre la nostra Organització acabà de obrir els ulls als que la miraven promeses com una fantasia pura. I no és que això significués desafecte a la Organització del Sindicat Unit d'aquells temps. No, això mal. Anar contra nosaltres amb aquests homes fou rectificada, i restaren desenganyats, i amb aquests els homes que no havien restat orbes davant de les promeses molt belles, però que reposaven sobre un basament completament fals.

La situació actual és molt difícil de descriure-la, car la seva intenció no fóra ofendre a cap dels companys que sacrificant-se noblement treballen amb fe per a la nostra Organització. Però cal convenir que els esforços que es realitzen avui per reorganitzar el Sindicat són gairebé inútils. La nostra desfeita pel camí que es seguirix és inevitable. La vida material del nostre Sindicat és molt migrada, car avui està pagant unes despeses molt crescudes als presos per delictes sindicals, i això cal afegir-hi les quotes per la «Soll» i les quotes per a la Con-

federació i altres. Però això no fóra res si les quotes no fossin més crescudes que les dels altres sindicats. Amb semblant càrrega, un sindicat no té vida, i menys el del Ram de l'Aigua.

La solució d'aquestes coses, que de moment semblen petites, té la seva importància. La trobarem en l'esdevenidor, i aquest esdevenidor ens el durà «La Unió Socialista de Catalunya». I ara molta de vosaltres direu: I amb la Unió, aquestes anormalitats desapareixeran? I jo us diré que sí: de la mateixa manera que quan existia el Sindicat Fabril i Textil. Cregueu, companys, la Unió és la nostra nau de salvació. Recordeu la actuació nostra i la de la Unió i veureu com coincidim moralment; car en lliga aquesta bella i santa paraula: Cultura. «La Unió Socialista de Catalunya» ha ofert, per segona vegada, els seus llocs d'honor als obrers.

Hi ha amb aquest acte cap ambició?, cap interès material? Jo crec que no. Companys, sindicalistes de l'Unió tots, no defallim. L'esdevenidor és nostre. Unim-nos amb aquests homes que tan abnegadament porten el nom de «La Unió Socialista de Catalunya», en representació del Socialisme Universal.

Josep Cervelló (del Ram de l'Aigua)

L'agraïment al desinteressat guiatge dels homes més aciençats — humaníssima essència de l'amistat entre mestres i deixebles — és patrimoni exclusiu de les ànimes superiors.

Pels esperits mesquins — mesquinament superbs — devé una càrrega feixuga, per a alliberar-se de la qual són capaços de caure en les màximes abjecions.

Hi ha una mena d'ignorància que no té remei: la dels que es creuen que no'ls calen mestres.

La Conferència Internacional del Treball

28 de juny.—Per raó del gran nombre d'oradors que en sessió plenària prenen part en la discussió de la Memòria del Director de l'Oficina Internacional, la Conferència ha pres l'acord de limitar a cinc minuts el temps que cada delegat podrà fer ús de la paraula. Qualques membres de la Conferència han decidit comunicar per escrit llurs impressions personals a M. Thomas. Aquest és el cas de Wolfe qui demés d'associar-se a l'homenatge que es tributa al Director de l'Oficina Internacional per la gran activitat desplegada, fa constar que la Gran Bretanya ha ratificat una quantitat de convencions de treball superior a cap altre país.

El delegat gubernamental de Cuba comenta l'incident provocat pel delegat obrer d'aquell país i refusa a aquest el dret de portar al sí de la Conferència qüestions de política interior d'aquella nació.

El delegat gubernamental de l'Índia exposa les temptatives que es fan al seu país per a combatre l'atur forçós.

Mertens, delegat obrer belga, defensa el delegat obrer de Cuba i reclama que esixin de els drets dels delegats obrers a exposar la situació política interior de cada país.

M. Albert Thomas marxa a París per entrevistar-se, el dia 29 de juny, amb el ministre del Treball britànic, Tom Shaw.

30 de juny.—Després de parlar els darrers oradors sobre la Memòria del Director de l'Oficina Internacional del Treball, M. Albert Thomas, aquest fa un extens discurs exposant minuciosament la tasca realitzada per l'Oficina i recomanant als delegats de tots els països que s'interessin per a que llurs governs ratifiquin els acords sobre regulació internacional del treball.

1 i 2 de juliol.—Es reunixen les grans comissions en que està dividida la Conferència per ultimar llurs respectius dictàmens.

3 de juliol.—La Conferència, en sessió plenària, aprova en primera lectura la convenció internacional relativa a l'igualtat de tracte als treballadors nacionals i estrangers víctimes d'accidents del treball.

També aprova el plan de recomanacions per a l'aprofitament de les hores de lleure dels treballadors. Aquestes recomanacions seran comunicades a tots els països representats tracten d'una faïso especial les qüestions d'higiene social, lluita contra la tuberculosi, alcoholisme i malalties venèries, així com del desenvolupament de l'educació, el foment de la vida familiar i de tots els jocs i esports a l'aire lliure.

(4) Vegi's el número 38 de JUSTICIA SOCIAL de 19 de juliol darrer.

4 de juliol.—Comença la discussió plenària de l'avant projecte de convenció internacional per a la supressió del treball nocturn a les fleques i pastisseries. La discussió és lenta i mucilosa. Es vota article per article amb la més aterrissada oposició del grup patronal. El grup obrer es manté unànim en que la supressió sigui total sense excloure els patrons que no tenen assalariats. El grup patronal sosté que el treball dels patrons no pot reglamentar-se. En fer-se la votació, els delegats gubernamentals voten amb els obrers i s'aprova, en primera lectura, sense modificació, l'avant-projecte.

5 de juliol.—L'aprovació de l'avant projecte de convenció internacional per a la supressió del treball de nits en forn i pastisseries s'ha fet per 73 vots contra 15. Segons els termes del reglament, la discussió en segona lectura haurà de tenir lloc en la Conferència de l'any vinent.

Es dona compte de dugues proposicions del delegat obrer francès M. Joubaux. Una es refereix al manteniment de la jornada de vuit hores com a condició inherent a la solució del problema de reparacions i la segona és una mena de requeriment que ha d'ésser dirigit per la Conferència a la Federació de les Repúbliques Soviètiques invitant-la a prendre part activa en l'obra d'organització internacional del treball. La Conferència aprova ambdues proposicions traspassant-les a l'Oficina Internacional per a que els hi dongui el cura corresponent.

6 de juliol.—La Conferència aprova la trama d'una carta a la vídua del President Wilson fundador de la Societat de les Nacions i de l'organització internacional del treball.

El president Brating pronuncia un eloqüent discurs resumint els treballs de la Conferència. Parlen després Aguerro de Bithacourt, en nom del grup gubernamental; Mertens, en nom del grup obrer i Carlier, en nom del grup patronal, expressant cada un la satisfacció de llurs col·legues per l'obra realitzada en aquesta Conferència. Finalment, Albert Thomas, director del Bureau International du Travail, despedeix als delegats amb un magnífic parlament en el qual posa de relleu l'utilitat i eficàcia d'aquestes assemblees periòdiques excitant el zel i bona fe de tots per a que en el terreny de la pràctica tinguin cada dia una més bella realitat als pactes i acords que es refereixen a l'organització internacional del treball basada més cada dia en condicions d'humanitat, de dignitat i de mútua conveniència.

(4) Vegi's el número 38 de JUSTICIA SOCIAL de 19 de juliol darrer.

Noves i documents

GRECIA.—La crisi resolta

Amb l'apoi parlamentari dels grups capitanats per Kafandaris, Michalakapoulos, Kondylis i el general Gonnatas, Themistocles Sofoulis, cap de un petit grup de diputats liberals, ha pogut formar un gabinet de coalició. Papanastasiu, l'anterior cap del govern grec, no sols no ha volgut oferir la seva cooperació, sinó que ha anunciat una resoluta oposició al nou ministeri.

El nou gabinet el componen, Sofoulis, President i ministre de Marina; General Mayronichalis, ministre de l'Interior; Tsouderos, de Finances; General Katakaris, de Guerra; Milonas, d'Agricultura i Interinament; Justicia; Maris; d'Economia nacional; Botaris, de Comunicacions; Dr. Orfanides, de Beneficència; Coronel Protoryghelos, de Seguritat pública, i Vellianitis, d'Educació. El President s'ha reservat la cartera de Marina per tal de resoldre personalment el plebiscit dels oficials de l'armada els quals, com ja sap el lector, varen presentar llur dimissió en massa.

El nou govern va obtenir de l'Assemblea Nacional un vot de confiança amb 181 vots a favor, 141 en contra i 20 abstencions, en la sessió del 30 de juliol. Li foren concedides facultats per a promulgar decrets que tinguin la força de lleis en certes matèries, i foren closes les sessions del Parlament fins al 1 d'octubre. Probablement en la primera quinzena d'octubre tindran lloc les eleccions municipals en tot el país, passades les quals l'Assemblea Nacional discutirà la nova constitució republicana.

AUSTRÀLIA.—La aspirada unió

L'aveng constant dels socialistes a tot arreu de l'Austràlia, significat en el fet d'haver-se apoderat ja del go-

JA HA SORTIT EL PRIMER FULLET DE Edicions de JUSTICIA SOCIAL

En vista de l'èxit assolit entre els nostres lectors, de la magnífica prosa del gran Màxim Gorki COMPANYYI, publicada fa unes setmanes com a fulletó del nostre setmanari, la redacció ha cregut oportú fer un tiratge apart de la dita obra.

Amb COMPANYYI de Màxim Gorki, doncs, inaugurarem les Edicions de JUSTICIA SOCIAL.

Les Edicions de JUSTICIA SOCIAL, després de COMPANYYI de Màxim Gorki, publicarà altres obretes que anunciarem des d'aquestes pàgines.

COMPANYI de Màxim Gorki ha sortit ja. Amics, adquiriu el primer número de les Edicions de JUSTICIA SOCIAL.

De venda: als quioscs. Comandes: a la llibreria d'En Marçal Badia, de Reus. Preu: DEU CENTS.

portaran a terme les autoritats o corporacions públiques locals amb l'ajuda econòmica de l'Estat ço que suposa una càrrega enorme pels contribuents i és el que ha motivat la ruda oposició dels conservadors i part dels liberals. Aquesta llei, per la seva magnitud i per l'immens estudi i treball que representa, mereix que els nostres lectors la coneguin almenys en els seus trets fonamentals, car mal s'ha elaborat un plan més meticulós i més perfecte. Fins els adversaris del govern laborista han reconegut en el projecte Wheatley el mèrit excepcional que té com a treball de recopilació i de sàbia i metòdica previà.

Ara està en discussió el projecte orgànic de treballs públics i desenvolupament de comunicacions que ha preparat amb gran cura el ministre de Finances, company Snowden. Val a dir que en tots aquests projectes s'hi trasllueix l'esperit socialista del Govern, el qual, adaptant-se a les realitats del moment, està minant radicalment els fonaments de la societat capitalista de la nació més poderosa de la terra.

IUGOSLAVIA.—La solució de la crisi

Per fi, el vell polític Pachitch ha deixat el govern de Iugoslàvia i ja no haurem de donar compte de les seves freqüents dimissions. Pachitch volia governar amb la Skupshtina (Parlament) però no hi tenia majoria, malgrat ésser la seva, la minoria més nombrosa. Demanava, doncs, la dissolució del Parlament. El rei ha meditat, ha procurat informar-se i advertint que la dissolució no era desitjable, ha pregat al cap del Partit democrata, Lyuba Davidovich, que formés un ministeri de concentració, el qual contaria amb l'apoi dels 63 diputats agro-croates, 33 democrates servis i croates, els 24 clericals eslovens, 18 bosnians, 10 jemiets macedonis, els 8 alemanys i el serví radical dissident Petrovitch advocat dels jemiets.

El ministeri ha quedat constituït així: Lyuba Davidovich (democrata), Primer ministre; Dr. Vayislav Marinkovitch (democrata), Afers estrangers; Dr. Koroshetz (clerical), Educació i Cultes; Mehmet Effendi Spaho (bosnià), Finances; Shumenkovitch (democrata), Comerç; Dragutin Petchitch (democrata), Treballs públics; Nastas Petrovitch (radical dissident), Interior; Halid Effendi Hrasnitza (bosnià), Justicia; Bekhmen Effendi Koulovetz (clerical), Agricultura; Petar Markovitch (democrata), Correus i Telègrafs; Souchnich (clerical), Comunicacions; Genral Hajitch (no pertany a cap partit), Guerra.

El Govern sembla que neix amb bons auspici i per nosaltres té un remarcable interès per l'acció que ha de desplegar amb referència al partit agro-croata sense l'apoi del qual no pot sostenir-se. Aquest partit, demés de defensar les reivindicacions nacionals croates, sosté reivindicacions socials d'un marcat radicalisme. Està adscrit a la Internacional Roja de Moscou, si bé Raditch, el cap del partit, manifesta que pertanyen a aquella Internacional més per afinitat de raça, que per afinitat de principis, ja que ells no senten cap animositat contra la Internacional Obrera d'Amsterdam i fins potser s'avenen més amb la seva ideologia. Però necessiten l'apoi de Rússia i l'han conseguit afilant-se a la Internacional de Moscou.

El nou govern iugoslau ha autoritzat el retorn de Raditch i sembla disposat a donar l'autonomia a Croàcia. Sembla també probable que els croates entraran a formar part del ministeri Davidovich ço que implicaria alteració en la llista actual. Veu's aquí com un problema, que semblava greu i poc menys que insoluble, la simple subjecció a les normes constitucionals i a la voluntat manifesta dels pobles el simplifiquen de tal manera que hom veu ja ben propera una satisfactoria solució.

ALEMANYA.—Mistèria al Rhin

Les organitzacions obreres dels territoris ocupats es preocupen del

creixement constant de manca de feina que s'observa en tota la regió i que porta la misèria a milers de llars. Els sense feina que sumaven 208.000 en 1r. de juny, arribaven a 240.000 en 1r. de juliol i passaven de 300.000 en 1r. d'Agost.

Es cada dia major el nombre d'obrers que s'ofereix a treballar per salaris inferiors als corrents, els quals, considerant el cost de la vida, són ja excessivament limitats. La premsa socialista culpa al govern alemany de no pendre cap mesura per a alliviar la penúria dels obrers a l'objecte d'explotar la misèria llur per a fins polítics.

MEXIC.—La fi de una heroïna

La dama anglesa, Mrs. Evans, que tan heroïcament havia defensat les seves hisendes de Puebla contra l'expropiació decretada per les autoritats locals, donant lloc a greus incidents diplomàtics, ha mort assassinada per una bandolera que li han robat els diners que destinava als estiris de la seva gent. Les autoritats han perseguit energicament als criminals i han conseguit capturar-los.

Per a ajudar a JUSTICIA SOCIAL

25^a llista de quantitats rebudes
Ciutat.—A. C., 25 pts. - A. M., 4. - A. V., 5. - J. P. E., 2. - J. C., 10. - D. D., 1. - A. V., 2. - J. Ll. P., 1. - V. T., 2. - R. D., 6. - R. S., 4. - A. F. L., 5. - J. A., 5. - J. B. B., 6. - M. R., 10. - M. E., 5. - F. M., 15. - J. A., 5. - S. C., 2. - M. C., 2.
Vilassar.—E. S., 20. - P. F., 0'50.
Cataluña.—J. S., 5. - J. V., 5.
Reus.—A. M. B., 2 ptes.; B. B. R., 2 ptes.; M. B., 2 ptes.
Total, 153'50 ptes.
A tots el nostre agraiment.

Primeres Nocions d'Economia Política
CHARLES GIDE
Versió castellana de J. Cardó
Preu: 1'50 Ptes.
Avant-projecte d'una Llei de Cooperatius
J. SALAS ANTÓN
Preu: 0'15 Ptes.
Publicacions de Propaganda de Acció Cooperatista
Encàrrecs: Aurora, 11 bis.

Obrers del camp!
Llegiu i propagueu
"LA TERRA"
SETMANARI POPULAR
PORTAVEU DE LA «UNIO DE RASAIRES DE CATALUNYA»
Es publica cada dissabte. 15 Cts.
Redacció i Administració: Carders, 12, 1.
BARCELONA

"ACCIO COOPERATISTA"
Portaveu de la Federació de Cooperatius de Catalunya
Articles doctrinals sobre cooperació: El moviment cooperatiu a Catalunya i a Espanya: Problemes socials relacionats amb la cooperació.
APARIXI CADA QUINZENA
Suscripció anyal: 4 ptes.
Redacció i Administració:
Aurora, 11 bis. - Ciutat

Correspondència de Redacció
B. E. (Havana).—Les inicials J. B. de Saragossa, no corresponen a les del company que us referiu. No obstant, plau-nos cridar-lo per a que us pugem relacionar.
Preguem, doncs, al company Jerardo Baranda que ens dongui la seva adreça per a comunicarla al company Bienvenido Espasa de Cuba.
Imp. THELONOMA. - Reus.